

РЕШЕНИЕ

№160

София , 19 ноември 2019 г.

В ИМЕТО НА НАРОДА

Върховният касационен съд на Република България, първо наказателно отделение, в съдебно заседание на двадесети септември две хиляди и деветнадесета година в състав :

ПРЕДСЕДАТЕЛ: ГАЛИНА ЗАХАРОВА

ЧЛЕНОВЕ: РУЖЕНА КЕРАНОВА

РУМЕН ПЕТРОВ

при секретар: Мира Недева

в присъствието на прокурора Калин Софийски

изслуша докладваното от съдията Ружена Керанова

н. дело № 583/2019 година

Върховният касационен съд е трета инстанция по делото, образувано по протест на прокурор в Апелативната специализирана прокуратура и по жалба на подсъдимата Ц.Г. С. срещу решение № 3/19.04.2019 г., постановено по ВНОХД № 97/2018 г. от Апелативния специализиран наказателен съд.

В протеста се ангажират всички касационни основания. Твърди се, че въззивната инстанция не е направила обективен и пълен анализ на събраните доказателства. В подкрепа на това оплакване се излагат аргументи за игнориране на обстоятелства, които имат отношение към доказването на организирана престъпна група, ръководена от подсъдимата С., с участници подсъдимите С. и Г., както и за авторството на последните в престъпленията по чл. 159г от НК, съответно по чл. 182а, ал.1 във вр. с чл. 18 от НК за С. и Г.. Заявява се претенция, че в резултат на допуснатите процесуални нарушения съдът се е лишил от възможност да приложи правилно материалния закон.

Изтъкват се и доводи, отнесени в протеста към касационното основание по чл. 348, ал.1, т. 3 от НПК, по отношение потвърденото наказание на подсъдимата С.. Предлага се касационният състав да отмени въззивното решение и върне делото за ново разглеждане на апелативния съд.

С касационната жалба на подсъдимата С. се поддържа наличието на касационните основания по чл. 348, ал.1 от НПК. Материалната незаконосъобразност на постановения съдебен акт се аргументира с доводи, че деянието е несъставомерно и се изразява несъгласие с изводите на съда относно приетите форми на изпълнителното деяние – „набира” и „приема”. В обхвата на касационното основание по чл. 348, ал.1, т. 2 от НПК се твърди, че решението е постановено от незаконен състав. Претендира се, че апелативният съд е допуснал съществени нарушения при оценката на доказателствата, като в подкрепа на това оплакване се привеждат разсъждения за едностранчивост при анализа на гласните доказателствени източници. Поддържа се още липса на мотиви, изразяващо се в необсъждане на наведени от защитата аргументи. На следващо, място в жалбата се съдържат доводи за допуснати нарушения при провеждането на разпитите на свидетелите по реда на чл. 223 от НПК. Изтъкват се съображения за допуснато нарушение във връзка с изменението на обвинението, направено от прокурора по реда на чл. 287 от НПК. Заявява се претенция за допуснати нарушения на чл. 103 от НПК и чл. 107, ал. 3 от НПК. Доводите, поддържани в подкрепа на третото от касационните основания за явна несправедливост на наложеното наказание, се свързват с очевидното несъответствие на обществената опасност на деянието и дееца и приетите смекчаващи отговорността обстоятелства. Отправените искания са за отмяна на решението и оправдаване на подсъдимата, а алтернативно – за връщане на делото за ново разглеждане на апелативния съд или намаляване на наложените наказания и приложение на условното осъждане.

В съдебното заседание прокурорът от Върховната касационна прокуратура поддържа становище, че апелативният съд е обсъдил всички възражения на

въззивния протест, разгледал е доказателствата спрямо всички аспекти на обвинителната теза и с излагане на подробни мотиви е изключил голяма част от повдигнатите спрямо трите подсъдими обвинения. Счита жалбата на подсъдимата С. за неоснователна. В заключение предлага решението да бъде оставено в сила.

Подсъдимата С. и нейната защита поддържат жалбата по съображенията, изложени в нея.

Подсъдимите Т.Г. и С. С. и защитниците им пледират за неоснователност на протеста и оставяне в сила на решението, с което е потвърдена оправдателната присъда, постановена спрямо тях.

Върховният касационен съд, първо наказателно отделение, като обсъди доводите на страните и извърши проверка в пределите по чл. 347, ал.1 от НПК, установи следното :

I. С присъда, постановена на 01.08.2017 г. от Специализирания наказателен съд по НОХД № 1707/2015 г., подсъдимата Ц. Г. С. е призната за виновна и осъдена, както следва:

- за извършено през месец януари 2014 г. престъпление по чл. 159а, ал.3 във вр. с ал. 1 във вр. с ал.2, т. 6, пр. 1 от НК по отношение на бременната жена Х. М. Д.. При условията на чл. 54 от НК на С. е наложено наказание от три години и шест месеца лишаване от свобода и глоба в размер на 25 000 лева. Подсъдимата е призната за невинна да е осъществила деянието „набиране” до края на инкриминирания период и в съучастие с подсъдимите Т. Г. и С. С., „приемането” да е в съучастие с Т.Г., както и че престъплението е осъществено в изпълнение на решение на организирана престъпна група, поради което е оправдана по повдигнатото обвинение по чл. 159г във вр. с чл. 20, ал. 2 от НК;

- за извършено през м. април 2014 г. престъпление по чл. 159а, ал.3 във вр. с ал. 1 във вр. с ал.2, т. 6, пр. 1 от НК по отношение на бременната жена С. Й. Й.. При условията на чл. 54 от НК на Ст. е наложено наказание от три години и шест месеца лишаване от свобода и глоба в размер на 25 000 лева. Подсъдимата

е призната за невинна да е осъществила деянието за част от първоначално посочения период и в съучастие с подсъдимата Т. Г., както и че престъплението е осъществено в изпълнение на решение на организирана престъпна група, поради което е оправдана по повдигнатото обвинение по чл. 159г във вр. с чл. 20, ал. 2 от НК;

- на основание чл. 23 от НК е определено общо наказание, а именно – три години и шест месеца лишаване от свобода и глоба в размер на 25 000 лева.

С присъдата подсъдимата С. е била призната за невинна и оправдана по повдигнатите ѝ обвинение по чл. 321, ал. 1 от НК и по чл. 182а, ал. 1 във вр. с чл. 20, ал. 2 във вр. с чл. 18, ал. 1 от НК.

С присъдата подсъдимата С. И.С. е призната за невинна и оправдана по повдигнатите ѝ обвинение по чл. 321, ал. 2 от НК и по чл. 159г във вр. с чл. 159а, ал. 3 във вр. с ал. 1 във вр. с ал.2, т. 6, пр. 1 във вр. с чл. 20, ал. 2 от НК по отношение на Х. Д..

Подсъдимата Т. Г. е призната за невинна и оправдана по повдигнатите ѝ обвинения по чл. 321, ал. 2 от НК, за две обвинения по чл. 159г във вр. с чл. 159а, ал. 3 във вр. с ал. 1 във вр. с ал.2, т. 6, пр. 1 във вр. с чл. 20, ал. 2 от НК по отношение на Х. Д. и С. Й., както и по обвинението по чл. 182а, ал. 1 във вр. с чл. 20, ал. 2 във вр. с чл. 18, ал.1 от НК.

По протест на прокурора и жалба на подсъдимата С. е образувано ВНОХД № 97/2018 г. по описа на Апелативния специализиран наказателен съд. С атакуваното сега въззивно решение присъдата е потвърдена.

II. Настоящият състав намира за необходимо да направи няколко уточнения относно параметрите на касационната проверка. В инициращите касационното производство процесуални документи се съдържат и доводи за несъответствие между фактическите изводи на въззивния съд и събраните доказателства. Тези твърдения не подлежат на коментар от третата инстанция, защото „необосноваността”, когато не е резултат от процесуални нарушения, е извън очертания в чл. 348, ал. 1 от НПК кръг на касационните основания.

1. По доводите, изложени в касационния протест.

В проведеното пред касационната инстанция съдебно заседание представителят на Върховната касационна прокуратура е изразил становище за законосъобразност на атакувания съдебен акт и оставянето му в сила. Заетата позиция ясно очертава, че протестът не се поддържа, но това не освобождава съда от задължението да се произнесе по възраженията в него, за разлика от оттеглянето, което преклудира тази възможност.

Първо следва да се посочи, че в протеста не е направено ясно разграничение на доводите, насочени срещу конкретното оправдаване на подсъдимите по повдигнатите им обвинения за престъпленията по чл. 159а, ал. 3 и чл. 182а, ал. 1 във вр. с чл. 18 от НК, извършени в различни съучастия. Поддържа се, че наведените доказателствени източници не дават основание на апелативния съд да счита за голословни твърденията на прокуратурата, че подсъдимите С., Г. и С. са извършители на деянията, за които са подведени под отговорност. Изразено е несъгласие с логическите разсъждения на съда, като им се противопоставя собственият на касатора прочит на доказателствената съвкупност, при което се изразяват претенции за превратно тълкуване и игнориране на факти и доказателства.

Поддържаните доводи за допуснати процесуални нарушения, свързани с оценката на доказателствата, довели до неправилно приложение на закона поради оправдаването на подсъдимите по чл. 321 от НК за ръководство (подсъдимата С.) и участие (подсъдимите С. и Г.), са неоснователни.

Според протеста решението на съда се „крепи на заключението, че доказателствата не покриват законовите изисквания на чл. 93, т. 20 от НК“. Доводът е неясен и не съвсем прецизен, защото за да се направи извод за съществуването на организирана престъпна група са необходими факти, относими към дефинирането ѝ в чл. 93, т. 20 от НК. Тоест, да присъстват доказателства, от които да се извлече съществуването на структурирано трайно сдружение между трите подсъдими с цел да вършат съгласувано престъпления

по чл. 159а от НК, както и установяване на конкретни факти за поведение на всяка от тях, което носи белезите - по ръководството на ОПГ от С., а на останалите за участието им.

Във връзка с оспорването се твърди още, че в мотивите си съдът е приел отсъствие на познанство между подсъдимите към 2013 г., без да отчете, че познанството между членовете на групата „не е изискуем елемент, за да се приеме осъществяване на деянието”. Коректният прочит на съдебните актове определя довода като несъстоятелен. Съдът не е отрекъл наличие на контакти, при това близки, между подсъдимите С. и Г. далеч преди месец септември 2013 г. Приетият от предходните инстанции факт, че познанството между С. и С. датира от края на 2013 г. – началото на 2014 г., е обсъждан във връзка с началния момент (м. септември 2013 г.), от който обвинението е претендирало съществуването на престъпното обединение между подсъдимите. Подробно предходните инстанции са обсъдили всички доказателствени източници, но изводимите от тях данни не са позволили да приемат наличие на трайни организационни връзки на базата на съгласие и обща воля да се вършат престъпления по чл. 159а от НК при различните форми на изпълнително деяние – ръководител и участници. Правилно въззивният съд е заключил, че контактите на подсъдимите С., С. и Г. не съответстват на рамката за организирана престъпна група, очертана в чл. 93, т. 20 от НК.

Твърденията за превратно тълкуване на доказателствените източници относно съвместната дейност на подсъдимите по „намиране” на бременни жени и лица, които желаят да осиновят децата, са неоснователни. Известно е, че за разлика от „набирането”, „намирането” е резултатна дейност, която има за последица появата на жертвата на трафика в действителността. Обвинението не е представило убедителни доказателства подсъдимите С. и Г. да са проявили активност при „намирането” на бременни жени. Установените по делото факти сочат, че пострадалата Д. е представена на подсъдимата С. от свидетелката К., а Й. от самата Д.. Подробно въззивният съд е отхвърлил тезата в протеста, че

подсъдимата С. в качеството си на адвокат е намирала семейства, които не могат да осиновят дете по надлежния ред - виж, решение стр. 43. Не може да бъде споделено и виждането, отразено в протеста, че съдът е дал превратна оценка на кореспонденцията по електронен път между подсъдимата С. и свидетелката Т., съответно с подсъдимата С.. Акцентираща се върху конкретно писмо от електронната поща на С. до свидетелката Т., препратено от последната на подсъдимата С., която е потвърдила единствено прочитането му. Вярно е заключението на въззивния съд, че освен за уведомяването на С. от това писмо не следват изводи за нейно неправомерно поведение.

Несъстоятелен е упрекът в протеста, че въззивният съд е кредитирал изцяло обясненията на подсъдимата С. в хода на първоинстанционното производство – да е извършвала единствено юридически консултации/услуги на свидетелите Б. и Б., Р. и Т., които обяснения били в противоречие с показанията на споменатите лица.

Процесуалният закон употребява термина „обяснения на обвиняемия (подсъдимия)”, за да означава доказателственото средство, което обвиненото лице дава в процеса. Не се отнасят към обясненията на обвиняемия – доказателствено средство, неговата защитна реч, всички бележки, възражения, които той прави в хода на процеса относно процесуалните действия.

В хода на съдебното следствие, проведено пред първата инстанция, подсъдимата С. се е възползвала от правото си да не дава обяснения. Затова не е имало процесуална възможност въззивният съд да обсъжда (да възприеме или не) нейни обяснения – доказателствено средство, още по малко да ги съпоставя с други доказателствени източници. Ако в протеста се има предвид правото на лична защита, проявено от подсъдимата по реда на чл. 291, ал.2 от НПК, то става дума за отстояване и обосноваване на заетата от нея позиция, но не и за доказателствено средство. Впрочем, показанията на цитираните по-горе свидетели, обсъдени от съда по отношение на фактите, свързани с тази подсъдима, съвсем не разкриват информация в подкрепа на обвинението. Не се

оправдава от данните по делото, че съдът не е обсъдил свидетелските показания относно действията на подсъдимата Г., изразяващи се в свързването на Д. с подсъдимата С.. Вече се посочи, че това е станало от свидетелката К.. Съжителството на подсъдимите С.и Г. в общо домакинство не достатъчно, за да се приеме, че последната е осъществявала дейност по контрол върху бременните жени.

Неоснователна е отправената критика към предходната инстанция за превратно тълкуване на фактите, относими към повдигнатото обвинение срещу подсъдимите С. и Г. за осъществено престъпление спрямо свидетелката К. по чл. 182а, ал.1 във вр. с чл. 18, ал. 1 от НК. Прегледът на съдебните актове, в които са обосновани съображенията за приетата несъставомерност на поведението им, не дава основание за такъв извод. Във връзка с оспорването уместно е да се посочи още, че престъплението по чл. 182а, ал.1 от НК е на просто извършване. Прокурорът в протеста, а и съдебните инстанции, са избегнали да ангажират своето становище по отношение на въпроса за възможността да има опит към престъпление на просто извършване, доколкото такъв не е изключен, но само за онези усложнени формални престъпления, при които деецът предизвиква междинен резултат. Съответно, дали е постижимо осъждане за довършено престъпление при повдигнато обвинение за опит.

В заключение, с оглед изложените фактически констатации от въззивния съд, изведени от допустими доказателствени източници, надлежно анализирани в съгласие с процесуалните правила, няма основание да се приеме, че е било допуснато нарушение на материалния или процесуалния закон. Доказателствената съвкупност не е подкрепила еднозначно и убедително повдигнатото срещу подсъдимите обвинение по чл. 321 от НК, участието на С. и Г. в престъпленията по чл. 159а, ал. 3 от НК, съответно на Г. и С. в престъплението по чл. 182а, ал. 1 във вр. с чл. 18 от НК, поради което въззивният съд законосъобразно е потвърдил оправдаването им.

2. Жалбата на подсъдимата Ц. С. е частично основателната.

Първо следва да бъде обсъдено възражението на подсъдимата С. за разглеждане на делото във въззивната инстанция от незаконен състав, поради неговата предубеденост, защото наличието му като нарушение от категорията на „абсолютните“ по смисъла на чл. 348, ал. 3, т. 2-4 от НПК би направило невъзможна касационната проверка по останалите оплаквания.

Фактическите основания на това възражение е конкретна фраза от съдържанието на въззивното решение, сочеща според защитата на предубеденост на съдебния състав. Върховният касационен съд е имал повод да посочи, че предубеждението, в хипотезата на чл. 29, ал. 2 от НПК и извън така нар. „безусловни“ основания за отвод по ал. 1 на нормата, може да се изрази по различен начин, но винаги означава, че вътрешното убеждение на съда не може да се формира свободно и само въз основа на обсъждането и оценката на събраните и проверени по делото доказателствени източници. В конкретния случай, съдържанието на проверявания съдебен акт не дава основание за наличие на такова опорочаване на вътрешното убеждение на съдебния състав, защото не обективира негова предубеденост и пристрастност при формирането му. Визираната от защитата фраза в мотивите на решението (стр., 45 от решението, бел. ВКС) е част от отговорите, дадени по повод конкретни възражения на прокурора, оспорил оправдаването на подсъдимата Г. по чл. 159г във вр. с чл. 159а, ал. 3 от НК, поради което обвързва становището на съда именно с развитата обвинителна теза -виж, изтъкнатите доводи в хода на пренията – л. 252 от въззивното дело. Предубеденост на съдебния състав не може да се обоснове и с аргументите за отричане на „безкористността“ на подсъдимата С. в отношенията ѝ с подсъдимата Г.. В отразената и приета фактология (стр. 11 и сл. от решението) ясно са очертани отношенията между двете подсъдими, извършваната от С. благотворителна дейност, по повод която се е запознала с Г., приютяването ѝ в дома и осиновяването на детето ѝ.

Не се констатира твърдението в жалбата за допуснато нарушение при изменение на обвинението по реда на чл. 287 от НПК, ограничило

процесуалните права на подсъдимата С.. Идентични доводи се били поставени на вниманието на въззивния съд, който ги е приел за неоснователни, излагайки подробни съображения. Неудовлетворен от аргументацията във въззивното решение, касаторът отново ги изтъква, но вече и с упрек за незаконосъобразното им отхвърляне. Това налага да се припомни, че институтът на „изменение на обвинението” е насочен от една страна към реализиране на възможността на прокурора да приведе обвинението в съответствие със събраните доказателства в съдебната фаза на процеса, като измени или неговата обстоятелствена част, или правната му квалификация (приложение на закона за по-тежко наказуемо престъпление). От друга, да се гарантира правото на защита на обвиненото лице – да разбере по надлежния ред в какво е обвинено и да се защити по новото обвинение. В разглеждания случай в съдебното заседание, проведено на 29.05.2017 г., прокурорът е повдигнал ново обвинение по реда на чл. 287, ал.1 от НПК с мотиви, че са налице основания за изменение на обвинението срещу подсъдимите по чл. 159г във вр. с чл. 159а, ал.3 от НК по отношение на обстоятелствената му част. Повдигнатото ново обвинение е конкретизирано в достатъчна степен, като прокурорът изрично е посочил променените (нови) факти. Изведени са обстоятелствата, върху които се гради обвинението и които имат значение за определяне на фактическия състав на престъплението, за което на подсъдимите се търси отговорност.

Разсъжденията, предложени в жалбата, че „прецизното обвинение”, повдигнато с обвинителния акт, се е превърнало в „работно обвинение”, са несъстоятелни. Правилно въззивният съд е отхвърлил като неоснователно възражението, че след допуснатото изменение на обвинението специалната цел по чл. 159а, ал. 3 от НК се отнасяла само за изпълнителното деяние „приема”, но не и за „набира”, осъществено спрямо бременните жени. Особената цел – продажба на дете, е свързана и с двете форми на изпълнителното деяние. Фактът, че в измененото обвинение не е посочен така нар. в жалбата „купувач” на детето не го прави неясно, тъй като са налице време, място, изпълнително

деяние, изразено в набиране и приемане, и съставомерната цел – продажба на детето. След изменение на обвинението процесът е продължил развитието си в новите рамки, поставени от представителя на обвинението. С това не е нарушено правото на подсъдимата да разбере кръга от факти, спрямо които е следвало да се защити и да организира защитата си.

Значителна част от доводите, изложени в жалбата, са посветени на претенцията за пороци, допуснати от втората инстанция, при съдебната оценка на гласните доказателствени източници, които са поставени в основата на осъдителния съдебен акт. Оспорва се процесуалната годност на свидетелските показания, депозирани в хода на досъдебното производство (ДП) по реда на чл. 223 от НПК, приобщени от първостепенния съд по чл. 281 от НПК. Отделно са развити и съображения за допуснати нарушения във връзка с анализа и оценката на тези доказателствени средства.

Първо, доводите на касатора за процесуална негодност на показанията на Х. Д. (И.) и С. И., депозирани в досъдебната фаза пред съдия, се аргументират с твърдения, че те са разпитвани от един и същи съдия и в едно и също време.

Възражението е неоснователно. Поставеният от защитата въпрос е изследван от въззивната инстанция, която е приела, че процесуално - следствените действия не са опорочени. Вярно е заявеното в жалбата, че данните по делото сочат на частично припокриване на времевия диапазон при провеждането на тези разпити. По делото не се е спорно, че цитираните свидетели са разпитвани в хода на досъдебната фаза. Това добре е видно от процесуалните документи, съдържащи се в досието на ДП, и от изявленията на Д. в съдебното заседание – за посещението на полицаи в дома ѝ в деня на разпита и отвеждането на свидетелката, заедно с майка ѝ (свидетелката С. И., бел ВКС) за разпит. От приложените протоколи за разпит пред съдия се установява наличие на всички реквизити, предвидени в чл. 129 от НПК. По искането на разследващия орган за разпит по реда на чл. 223 от НПК са образувани отделни частни наказателни дела (№ 916 и № 917). След

прочитането на показанията, дадени в този разпит, свидетелката Д. изрично ги е потвърдила. Всички тези данни налагат извод за допуснатата техническа грешка при отразяване часовете на провеждане на разпитите, но това не компрометира протоколите като доказателствено средство.

Процесуалната годност на гласните доказателствени източници (показанията на Х. Д., С. И., С. Й., В. К., Д. Д., С. Б. и С. Б.) се оспорва с доводи, че проведените разпити са извършени в нарушение на чл. 223, ал. 2 от НПК.

В принципен план възражението би имало своето основание, но в конкретния случай проследените следствени действия не обосновават извод за допуснато нарушение. Производство е образувано с постановление на специализираната прокуратура срещу неизвестен извършител (виж, постановление, т. 1, л 1-2 от досието на ДП). Разпитите на свидетелите, видно от приложените протоколи от съдебните заседания, са проведени на 30.07.2014 г. във времеви период между 12, 00 ч. – 18, 00 ч. Първоначалното повдигане на обвинението срещу подсъдимата С., съпътствано с предявяване на постановлението за това в присъствието на защитник, е извършено на 30.07.2014 г. в 19, 15 ч. Тези процесуални действия са последващи извършването на разпитите пред съдия. Изцяло в компетентността на обвинителната власт е преценката за това кога на досъдебната фаза са налице достатъчно доказателства за привличането на конкретно лице в качеството на обвиняем (чл. 219, ал.1 от НПК). Към момента на провеждането на разпитите подсъдимата С. все още официално не е обект на разследване, поради което и разследващият орган не е имало как да изпълни задължението си по чл. 223, ал. 2 от НПК. В жалбата са изложени пространни разсъждения относно критериите, според които едно лице следва да се счита за „обвинен в престъпление” по смисъла на чл. 6 от Конвенцията за защита правата на човека и основните свободи (Конвенцията). От това обаче не следва, че подсъдимата, която все още официално не е обект на разследване като обвиняем, е трябвало да бъде призовавана за разпита на свидетелите пред съдия.

На последно място, но не по значение, с оглед оспорването е необходимо да се припомни, че в принципен план използването на свидетелски показания, дадени на досъдебното производство, не противоречи само по себе си на чл. 6, §3, б. „d” от Конвенцията, стига да е осигурено правото на защита на подсъдимия. Това задължително изисква да е предоставена реална възможност обвиненото лице да оспори показанията и да разпита свидетеля на обвинението – или по време на самия разпит в досъдебното производство, или в по-късен етап на процеса. В конкретния случай посочените свидетели (с изключение на С. И.) са били разпитани в хода на пълноценно проведеното съдебно следствие. На подсъдимата С. и нейната защита е осигурено правото да разпитат свидетелите по прочетените показания. Тоест, те не са били лишени от възможността (ефективно средство) чрез поставяне на въпроси по същество на показанията да демонстрират пред съда евентуалната ненадеждност на съответните обвинителни доказателства.

По отношение на показанията на свидетелката С. И.. Нейните показания, депозирани по реда на чл. 223 от НПК, са били приобщени в хода на съдебното следствие на основание чл. 281, ал. 1, т. 4, пр. 2 от НПК. Процедирайки по този начин, съдът не е допуснал нарушение. Неизменна е съдебната практика, че всички доказателства (средства за тяхното установяване), независимо в коя фаза на процеса са събрани, подлежат на проверка и оценка от решаващия орган и това произтича от принципните норми на чл. 13 и чл. 107 от НПК. Съдът не само може, но и е длъжен да приложи предвидените в закона процесуални техники за приобщаване на показанията на свидетел, дадени в хода на досъдебното производство, при наличие на регламентираните предпоставки в чл. 281 от НПК – в разглеждания случай смъртта на свидетелката, настъпила по време на съдебната фаза на процеса. Несъмнено, подсъдимата и защитата ѝ не са имали възможност да разпитат свидетелката, но данните изводими от нейните показания не са единственото доказателство, въз основа на което е обосновано осъждането на подсъдимата.

Във връзка с разпита на свидетелката Д. се твърди, че показанията, депозирани в досъдебната фаза, са „изтръгнати” поради продължителността на престоя ѝ в сградата на Държавна агенция „Национална сигурност” (ДАНС). Възражението е неоснователно. Разпитът на свидетелката е извършен пред съдебен орган, което осигурява условия за доброволност на гласните изявления. С оглед прилагане на процесуалната техника по чл. 281, ал. 1, т. 1 от НПК към доказателствения материал са били приобщени показанията ѝ, дадени в процедурата по чл. 223 от НПК. След прочитането им Д. категорично е потвърдила информацията, съдържаща се в тях.

Оспорените оценки на предходните инстанции за допустимост на показанията на свидетелката Й. от досъдебната фаза, надлежно приобщени по реда на чл. 281, ал. 4 във вр. с ал. 1, т. 1 и т. 2 от НПК, също са неоснователни. Първостепенният съд не е пренебрегнал изявленията на тази свидетелка в хода на съдебното следствие при разпитите ѝ, както и нейното емоционално състояние при депозирането им. Тези обстоятелства са провокирали внимателна проверка на свидетелската годност на Й. и изясняване на констатираните противоречия. Основният съд е използвал възможностите на комплексната съдебнопсихиатрична и психологична експертиза, за да се увери в свидетелската ѝ годност. От заключението на същата се установява, че у свидетелката Й. не е налице същинско психично заболяване и не е нарушена годността ѝ за възприемане и възпроизвеждане на факти от действителността, което означава, че тя може при желание да дава достоверни показания. Експертите са обяснили и още, че при Й. е налице така нар. „конфликт на лоялност” - за нея се грижат за първи път в живота и тя се притеснява от задаваните въпроси, за да не навреди на хората, които са ѝ помагали.

С оглед на изтъкнатото до тук, настоящият касационен състав не намира основания да приеме, че с включването в доказателствената съвкупност на показанията на посочените по-горе свидетели, депозирани от тях в хода на

досъдебната фаза, инстанциите по същество са основали фактическите си изводи на недопустими доказателствени източници.

Възраженията за допуснати съществени нарушения на процесуалните правила, свързани с неизпълнение на задълженията по чл. 13, чл. 14 и чл. 107 от НПК при постановяване на атакувания съдебен акт, не намират основание в материалите по делото. Правнозначимите обстоятелства, обхванати от предмета на доказване, са изведени на основата на съвкупна оценка на данните, почерпени от множество доказателствени средства, съпоставени едно с друго. В настоящия казус център на доказателствената съвкупност са показанията на трафикираните бременни жени Д. и Й.. Предходните инстанции са оценили ключовото значение на тези доказателствени източници за установяване на фактите, подлежащи на доказване с оглед кръга обстоятелства по чл. 102 от НПК. Подходили са обективно при проверката на показанията, депозирани от свидетелките в двете фази на процеса. Изводите за възприетата достоверност на тези от досъдебната фаза, съответно частичното кредитиране на тези от съдебната, са направени след извършване на необходимите доказателствени сравнения, съпоставка на съдържащата се в тях информация и в контекста на останалите доказателствени източници – гласни (виж, напр. показанията на И., К., Д., К.), писмени такива и веществени доказателствени средства (ВДС), получени при използването на специалните разузнавателни средства (СРС). Следва да се посочи още, че показанията на жертвите от престъпните посегателства по раздел девети, глава втора от НПК, могат да претърпят промяна и/или те (жертвите) да изразят нежелание да свидетелстват по различни причини, включително и такива, за които стана дума по – горе по отношение на свидетелката Й.. Правилно и съответно разпоредбите на закона, предходните инстанции са приели нейните показания, дадени на досъдебната фаза и приобщени в съдебното заседание по реда на чл. 281 от НПК, за достоверни, последователни и подкрепящи се от останалия доказателствен материал. Следва

да се изтъкне още, че в съдебно заседание, след прочитането на показанията, депозирани пред разследващ орган, Й. частично ги е потвърдила .

В касационната жалба се поддържа и довод, че въззивният съд незаконосъобразно е включил в доказателствената съвкупност протокола за задържане и изземване на електронна поща, ползвана от подсъдимата С. (т.1, л.46 и сл. от досието на ДП). Действието е извършено след предварително дадено разрешение на съдия от първоинстанционния съд, в присъствието на поемни лица, системния администратор на „М. Л.” ООД, специалист-технически помощник, подсъдимата С.. Видно от приложения протокол всички споменати лица са го подписали, включително е положен подпис на всички страници от разследващия орган. От изискуемите се реквизити по закон в протокола липсва единствено името на разследващия орган. Посочването на личността и длъжностното качество на ръководещия действието по разследване, несъмнено е свързано с изискването на НПК – съответното действие да е осъществено от компетентен процесуален субект. В рамките на проведеното съдебно следствие по искане на прокурора, (съдържащо твърдение, че действието е извършено от конкретен разследващ орган), е назначена съдебно-почеркова експертиза. Категоричен е експертният извод, че подписите за „разследващ агент” в горното и долно поле на всяка страница на оригинала на протокола са положени от В. Ц. Г., разследващ агент. Ето защо правилно въззивната инстанция е приела, че валидността на доказателственото средство не е накърнена фатално, тъй като безспорно е установена личността на разследващия орган, извършил действието и подписал коментирания протокол. Отделен е въпросът, че съвсем не извлечената от електронната поща информация е решаващото доказателство, на базата на което обвинението е прието за доказано.

Неоснователни са претенциите, че инстанциите по същество са игнорирали доказателства с оправдателно значение. В тази връзка в жалбата се акцентира върху показанията на С.Б.и С. Б., на които е предадено роденото от

свидетелката Д. дете. Показанията на двамата свидетели са ценени като източник на доказателства. Обсъдени са подробно от първостепенния съд (виж, мотиви, л 778 -780), включително и през призмата на прякото им участие в редица събития, предмет на изследване по делото. Посочени са причините, поради които обективността на показанията им в определени части е компрометирана, а въззивният съд не е намерил основания за упрек към така извършената аналитичната дейност.

Не е допусната избирателност в обхвата на доказателствените средства и с игнориране на обясненията на подсъдимата С.. Предходните инстанции са обсъдили съобщената от нея информацията, като мотивирано са отказали да й гласуват доверие. Отхвърлянето на обясненията на подсъдимата не е резултат от това, че тя не е доказала твърденията си (чл. 103, ал. 3 от НПК), а защото те са били опровергани от обективните доказателства, оценени в тяхната съвкупност. В този смисъл и твърденията в касационната жалба за допуснато нарушение на чл. 103 от НПК също е неоснователно.

Касационната проверка не установи нарушение и на чл. 107 от НПК, въпреки че в жалбата не се съдържат конкретни доводи в подкрепа на това възражение. По делото са събирани доказателства както в подкрепа на обвинението, така и против него, включително и в хода на допълнителното съдебно следствие по искане на защитата (напр. разпита на свидетеля Л.Д., Г. С., писмени документи). Спазването на изискването по чл. 107, ал. 3 и ал. 5 от НПК е налице, след като съдебните инстанции по същество са събрали всички доказателства по делото, имащи отношение към предмета на доказване, и са ги анализирали съответно, без да са проявили избирателност. Въпрос на вътрешно убеждение е кое от тях ще бъде кредитирано и ще послужи за обосноваване на фактическите изводи по делото. Отправената претенция в жалбата за допуснато нарушение на цитираната разпоредба се аргументира и с това, че по делото, освен подсъдимата С., са „налични още лица, пряко замесени в ситуацията – пострадалите, близките им, свидетелката К., две семейства, така нар. купувачи”.

Доводът е неоснователен, защото процесуалната дейност на съдебните органи е очертана и ограничена в рамките на обвинителния акт, съответно в поставените след изменение на обвинението по реда на чл. 287 от НПК. В тези параметри се развива процедурата по производството, чийто предмет е дейността, осъществена от подсъдимата, и установяването или не на нейната наказателната съставомерност. Затова, отсъствието на обсъждане от предходните инстанции за престъпно поведение на други лица не се отразява върху процесуалната издръжаност на съдебните актове.

Оплакването за качеството на мотивите към проверяваните актове на предходните инстанции също е неоснователно. Структурирането на съдебния акт и последователността на изложението изцяло са усмотрение на съдебния състав, стига да съдържат изискуемите се от закона анализ и оценка на доказателствата. Вярно е, че мотивите към присъдата търпят известен упрек, тъй като съдържат и пресъздаване на част от гласните доказателствените източници, но това не ги лишава от необходимата аналитичност. В рамките на извършения от основния съд доказателствен анализ ясно са открити съображенията, свързани с оценката за достоверност на доказателствените източници, изводимите от тях факти и доказателства. Мотивите на присъдата позволяват да се проследи начинът на формиране на вътрешното убеждение на съда и да се извърши дължимата проверка. Освен това, в хипотезата на потвърждаване на първоинстанционния съдебен акт от значение е стандартът, определен от чл. 339, ал.2 от НПК. Обективният преглед на въззивното решение сочи, че втората инстанция е взела предвид комплексно събраните доказателствени материали, а поставените от защитата въпроси и подкрепящите ги доводи, голяма част от които са повторени и в касационните жалби, са получили отговор. Ето защо въззивният съдебен акт удовлетворява изискванията на чл. 339, ал.2 от НПК и изключва нарушение по смисъла на чл. 348, ал. 3, т. 2 от НПК.

Обобщено, настоящият съдебен състав не намира да са допуснати нарушения в дейността по събиране, проверка и оценка на доказателствения материал, които да изпълват съдържанието на основанието по чл. 348, ал.1, т. 2 от НПК.

Касационната проверка не констатира наличие на претендираното от касатора касационно основание по чл. 348, ал.1, т. 1 от НПК.

Приетите фактически обстоятелства от въззивната инстанция правилно са били подведени под нормата на чл. 159а, ал. 3 във вр. с ал.2, т. 6 във вр. с ал. 1 от НК. В съдебните актове на предходните инстанции обстойно са мотивирани реализираните от подсъдимата С. форми на изпълнително деяние – „набиране” и „приемане”. Съображенията са в съгласие със задължителната практика, отразена в Тълкувателно решение № 2 от 16.07.2009г. на ВКС по т.д. № 2/2009 г., ОСНК. Установено е активно поведение на подсъдимата, изразило се в психическо въздействие върху волята на двете бременни жени, насочено към тяхното мотивиране да участват за постигането на целта на престъплението по чл. 159а, ал. 3 от НК.

Изложените доводи в жалбата, че подсъдимата не е осъществила формите на изпълнителното деяние „набиране” и „приемане”, тъй като двете свидетелки Д. и Й. сами са взели решение да не полагат грижи за децата си след раждането им, не може да бъде споделено. Действията на подсъдимата са насочени към промяна на решението им да оставят децата в социална институция, както се изразяват на „държавата” В резултат на въздействието, упражнено от подсъдимата, върху волята на жертвите (бременните жени), те биват убедени да участват за постигането на целта, предвидена в закона - продажба на детето след неговото раждане. В съзнанието на пострадалите бременни жени са формирани представи за извличане на бъдещи облаги от собственото им трафикиране и това ги мотивира те да изразят съгласие да следват дееца.

Престъпното посегателството, изразило се в „набиране”, е на просто извършване и трафикът е довършен с факта на осъществяване на

изпълнителното деяние. По отношение на Д. престъплението е довършено през месец януари 2014 г., а за Й. през месец април същата година, когато са поставени в ситуация, при която те са мотивирани от дееца да сътрудничат за постигането на престъпната цел. Обстоятелството, че подсъдимата е предложила на Д. за „осиновяване на детето й” първо семейство от чужбина, което се отказало поради факта на валидния й към този момент брак със свидетеля Донков, а после за същото - семейството на свидетелите Банкови, не оказва влияние върху съставомерността на деянието, както правило е приел и въззивния съд (л. 47- 48 от решението).

Неоснователно е и твърдението в жалбата, че за да е налице приетата форма на изпълнително деяние – „набиране”, е необходимо настойчиво и продължително въздействие, многократно убеждаване на жертвата и прочие. Законът не поставя такива изисквания към съставомерното активно поведение на дееца. В конкретния случай на фона на затрудненото семейно, материално и финансово положение на бременните жени инкриминираното въздействие върху волята им не предполага то да е осъществено с особен интензитет, за да се постигне мотивирането им, както се счита в жалбата.

Съобразно фактите по делото подсъдимата е осъществила и „приемане” като форма на изпълнително деяние по чл. 159а, ал.1 от НК с осигуряване на подслон на жертвите в дома си и други действия - обезпечаването на медицинските и др. нужди на жертвите до предоставянето им за целта.

В жалбата са изложени разсъждения за житейския смисъл на „експлоатацията на човек от човек”, както и за дефинирането на експлоатацията в т. 2 на § 1 от Допълнителните разпоредби на Закона за борба с трафика на хора. Съдържа се и позоваване на конкретно решение на Върховната съдебна инстанция, с което са потвърдени съдебните актове на инстанциите по същество, възпроизвели застъпеното в доктрината становище относно особените цели на трафика на хора и конкретно на тази по чл. 159а, ал. 3 от НК. Обяснимо

обаче се пропуска изразеното пак там виждане – напр. че „хипотезата обхваща всички известни практики на незаконно осиновяване,,.

Във връзка с оспорването следва да се посочи, че законът не третира експлоатацията като престъпен резултат, а като престъпна цел. За отговорността за трафик на хора е без значение дали целта (в случая тази по чл. 159а, ал. 3 от НК), е реализирана или не, стига тя да е обективирана при фактическото извършване на деянието, независимо дали преследваната от дееца цел е за него или за трето лице. По конкретното дело субективната насоченост на деянието е установена не само от свидетелските показания на жертвите (Д. и Й.), но чрез други гласни доказателствени източници, за които стана дума, както и от съдържащата се във ВДС информация, обстойно обсъдени от предходните инстанции.

Въззивният съд е изложил своите съображения и по отношение на повдигнатия пред нея въпрос за „користна цел”. Отделно от казаното следва да се спомене, че в принципен план става дума за преследвана от дееца цел, а не за нейното реално постигане. Затова и възраженията, че подсъдимата не е получила лична материална облага, не е претендирала част от „продажната цена” като комисионна и прочие, са неоснователни.

По доводите за явна несправедливост на наложеното наказание.

Касационната жалба на подсъдимата С. в частта, с която се атакува справедливостта на наказанието, е основателна.

Въззивният съд е утвърдил изводите на първата инстанция, без да отчете, че при индивидуализацията на наказателната отговорност на подсъдимата са изложени съображения, които в определен аспект влизат в конфликт с разпоредбата на чл. 56 от НК. В мотивите може да се прочете, че съдът е съобразил високата степен на обществена опасност на двете престъпления, но доколкото това е предвидено от законодателя при определяне на санкцията, то „горното се взема предвид в насока вложени усилия при реализиране на престъпното деяние, при наличие на квалифициращ съставомерен елемент и при

наличие на две форми на изпълнително деяние”. Въпреки неяснотата в изложението, „квалифициращият съставомерен елемент”, при който е ангажирана отговорността на подсъдимата, не може да се явява и като признак, определящ индивидуалната тежест на конкретното деяние. Деянията също не разкриват по-висока степен на обществена опасност в сравнение с другите престъпни прояви от конкретния вид. Вярно е, че подсъдимата е осъществила две форми на изпълнително деяние, но относителната тежест на така приетото утежняващо от предходните инстанции обстоятелство е надценена. Смекчаващите отговорността обстоятелства, квалифицирани от основния съд като „по-многобройни”, недвусмислено определят ниската степен на обществена на личността на подсъдимата.

На следващо място, не е съобразено, че изминалият период от извършване на престъпленията – повече от четири години, трудно може да се обясни със значителна фактическа и правна сложност, поради което продължителността на наказателната процедура също следва да се оценява като фактор, налагащ смекчаване на отговорността. Предходните инстанции не са разгледали и този аспект на казуса, като така са се лишили от възможността да направят пълна преценка относно обема на наказателна принуда, дължима на подсъдимата. Затова, с оглед разпоредбата на чл. 54, ал. 2 от НК и при споделените от предходната инстанция изводи относно смекчаващите обстоятелства, наказанията лишаване от свобода, определени на подсъдимата за престъпленията по чл. 159а, ал. 3 от НК, следва да се намалят до законоустановения минимум от три години. По този начин ще се компенсира продължителния срок на наказателното производство. Размерът на определеното общо най-тежко наказание лишаване от свобода също следва да се намали до размера на три години.

Коригираните санкции и отсъствието на предходно осъждане за подсъдимата изисква преценка относно начина на тяхното изпълнение. Приложението на чл. 66 от НК налага положителен отговор на въпроса дали

„целите на наказанието и преди всичко поправянето на осъдения” могат да се постигнат без да се налага ефективно изтърпяване. В конкретния случай преди деянията, които са изолирани прояви, подсъдимата е водила безукорен живот, наситен, както правилно е отразено в съдебните актове, с широкоспектърна социална и благотворителна дейност. Комплексната оценка на всички обстоятелства, свързани с деянието и самия деец, оправдават заключението, че за постигането на целите по чл. 36 от НК, и преди всичко за поправянето на подсъдимата, това може да се постигне и без да бъде изолирана от обществото и да търпи наказанието в затворническа среда. Необходимото наказателно въздействие може да бъде обезпечено и с отлагане изтърпяването на определеното общо наказание от три години лишаване от свобода за максималнодопустимия срок от пет години. По този начин ще се реализира предупредителният потенциал на условното осъждане, тъй като през целия този период реална е заплахата подсъдимата да изтърпи отложеното наказание, поради което и ще има възможност тя да преосмисли демонстрираното по настоящето дело поведение.

В този смисъл следва да се измени атакуваното решение.

Нарочни аргументи, свързани с наложеното наказание глоба не са изтъкнати в касационната жалба, а и настоящият състав не намира основание за корекция на същото.

С оглед изхода на делото като неоснователни се преценяват доводите в протеста за явна несправедливост на наложеното наказание. Следва да се отбележи, че въззивният съд утвърждавайки дейността на първата инстанция по индивидуализация на наказанието изрично е отхвърлил искането във въззивния протест за увеличаване на същото, аргументирайки се с наличните смекчаващи отговорности обстоятелства. В този смисъл възражението за декларативност на атакувания съдебен акт не се оправдава.

Предвид гореизложеното и на основание чл. 354, ал. 2, т. 1 от НПК, Върховният касационен съд, първо наказателно отделение

Р Е Ш И :

ИЗМЕНЯ въззивно решение № 3 от 19.04.2019 г., постановено по ВНОХД № 97/2018 г. от Апелативния специализиран наказателен съд, като :

- **НАМАЛЯВА** наложеното на подсъдимата Ц. Г. С. наказание на три години лишаване от свобода за престъплението по чл. 159а, ал. 3 във вр. с ал. 1 във вр. с ал. 2, т. 6, пр. 1 от НК с пострадал Х. М.Д.;

- **НАМАЛЯВА** наложеното на подсъдимата Ц. Г. С. наказание на три години лишаване от свобода за престъплението по чл. 159а, ал. 3 във вр. с ал. 1 във вр. с ал. 2, т. 6, пр. 1 от НК с пострадал С. Й. Й.;

- **НАМАЛЯВА** на три години лишаване от свобода определеното по реда на чл. 23 от НК общо най-тежко наказание на подсъдимата.

- **ОТЛАГА**, на основание чл. 66, ал.1 от НК, изпълнението на общото най-тежко наказание от три години лишаване от свобода на подсъдимата Ц.Г. Ст., за изпитателен срок от пет години.

ОСТАВЯ В СИЛА решението в останалата му част.

ПРЕДСЕДАТЕЛ :

ЧЛЕНОВЕ: 1.

2.